

VERTEC.

Izbaja
1. dné v
mesečen
in stoji
za celo
leto 2 gl.
40 kr.,
za pol
leta 1 gl.
20 kr.
Po
pošti:
za celo
leto 2 gl.
60 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.

Naroč-
nina naj
se na-
prej pla-
čuje in
pošilja
ured-
ništvo v
šent-
peter-
skem
pred-
mestji
hš. št. 15
v Lju-
bljani.
(Lai-
bach.)

Časopis s podobami za slovensko mladost.

Štev. 6. V Ljubljani 1. junija 1873. Leto III.

P o n o č i.

Dete se je probudilo, „Mama! to-le sem sanjalo: Dete mirno je zaspalo,
— Ko še vse je mirno spalo; Da sem jaz vas zapustilo, Kmalu pa se spet zbudilo
„Mama! mama!“ je klicalo, Z angeljčki da sem hodilo, Mamici je govorilo:
Prav tihotno in prav milo. Daleč, daleč, in pevalo.“ „Lepši sanje sem sanjalo.“

Precej manica je vstala, „Le zaspančkaj dete moje — „Angeljčki se vzeli mene
K posteljici je hitela — Jutri bodeš povedalo, In v nebesa me peljali,
Poizvedeti želela, Kar si lepega sanjalo — Venec bel na glavo djali.“
Kaj je detetu — se bala. Trudno je očesce tvoje.“ — Mati se ga zdaj oklene.

Dete blédo je postalo,
Merzel pot obdal je lice
Oslabele so ročice —
In — — za vselej je zaspalo.

F. Setina.

Življenje na kmetih.

Tam-le doli pod gozdovito goró na prijaznej zelenej raváni stoji cela versta belih zidanih in temnih lesenih hiš. Pred nekaterimi se vidi lepo ograjen vert, pred drugimi kaka stara lipa, hruška, oreh ali tudi jablana. Pred nekaterimi celó nič ni. Od hiše do hiše proteza se lesena ali kamenena ograja z lepo pobeljenimi in okinčanimi stebri. To je vas srečnih in poštenih kmetjskih prebivalcev. — Tam doli konec vasí sredi ovočnega drevja stoji lepa bela hiša. Po stenah ovija se terta in skozi odperto okno gledati dve mladi deklici, lepi kakor jutranja

zarja. To je županova hiša, domoljubnega in prijaznega seljana. Na levo ovočnega verta je majhen ribnják; okolu njega neprestano obskakuje sè šterlečim perjem skerbeča koklja. Njeni otroci, nehvaležne račice, ki so pomešane med piške, nečejo se učiti grebsti po smetišči, kar bi je ona izverstno naučila, ampak rajše plavajo po ribnjaku sim ter tjà, potapljevajo svoje glavice v mótno vodo, ter se prav nič ne bojé, da bi se utopile. Stara koklja kliče, upije, svarí in se ne more dosti načuditi brezskerbnosti in nepokorščini svojih mladičev, ki se prav nič ne brigajo za boječe kvokanje stare koklje, marveč se radostno igrajo po vodi.

Po vertu ovočnjaku šetajo se brezskerbne belkaste, pégave in pepelaste kokoši, tergajo travo in si iščejo kukcev, katere prav hlastno pozobljejo; med njimi skačejo male tresorepke za muhami, kimajo z nježnimi glavicami ter prav hitro tresejo z repkom.

Na drugo stran verta ovočnjaka stoji rudeče tele; včasih nategne vrat, napné glavo in zabečí. Neumno udari v staji z glavo ob leseno leso, lesa se odprè, in tele veselo zderkne iz dvorišča v vas; ali glej, neumno živinče ne zna si pomagati, stoji tam sredi vasí, ter samo ne vé, kaj hoče. Za teletom skozi odperto leso pobralo jo je iz dvorišča tudi belo jagnje s černo glavo. Lepo jagnjiče komaj da se spomni svoje prostosti, že veselo poskočí, prekucne se in berzo teče k bližnjemu sosedovemu vertu. Tù pomolí glavo skozi leseno ograjo ter začne z največjo slastjo pokušavati petersilj iz gredice. Nù na zdravje mu bilo!

Pred vratmi sosedove hiše leží pes. Prednji nogi ima stegnení, a na njih počiva črna glava z visečima ušesima. Solnce mu sije naravnost v očí, zato je pa tudi neprestano zapira in odpira; videti je, da bi je rad popolnoma zaperl, ali — to trenutje sede mu muha na nos; pes zaherčí z nosom, serdito zareží in čapne po muhi, da se mu usta za celo ped na široko odpró. Muha odletí, pes strese z ušesima, zazijá ter zopet mirno zaprè oči. Pač je čudno to pasje življenje! Le poglej ga, zopet mu nekaj mirú ne dá; kajti vzdignil je glavo, obernil jo je nazaj, da se mu je celo telo potočilo, ter gre z nosom naravnost v gosto dlako, neprestano se grize po herbtu in giblje s čeljusti s tako hitrostjo, da vse to lahko iz daljave opaziš.

Po celej vasí vlada mir in pokoj; pridni kmetski prebivalci razišli so se po polji, vsak na svoje delo; a kedór je ostal doma, ta pospravlja po hiši in pripravlja kaj za večerjo. Ko bi vrabci po strehah in drevji ne ščebetali, ko bi tele sredi vasi ne bečálo in se kokoši po dvorišči ne podile, mislil bi človek, da je vsa vas izmerla.

Glej, glej, tam-le doli pri vhodu vasí stoji osamljena sè slamo pokrita kôča; pač se jej vidi, da je ravno tako uboga kakor stara. Pripovedujejo tudi, da je to najstarejša hiša v celej vasí. Pred kôčo stoji jablana, stara čuvarica revne bajte, a uz njo naložena so v skladanice derva, na katerih se ravno zdaj solnči nekoliko domače perotnine. To je kôča starega Gregorja, ki zna tako lepo pripovedovati o onej žalostnej dóbi, ko so kervoločni Turki neusmiljeno divjali po naši lepej slovenskej deželi. To se vé, da vse te pripovedke zna le iz ustnega sporočila naših prádedov. Na levo od Gregorjeve kôče doli po stezi na zelenej trati blizu stare košate lipe ravno ob cesti je čedna kapelica z lepo rudečo streho in s pozlačenim križem na verhu. V kapelici je prelepa podoba „matere božje,“ ki gleda gori proti vasí, kakor bi se hotela zahvaliti pobožnim

seljanom za delo in trud, s katerim so nedavno njeno kapelico tako lepo in vkusno prenovili.

Pa tudi zares kaj lepo stoji kapelica na zeleni trati zunaj vasi; na vsako stran vsajeni ste dve smereki. Vsak, kedor koli gre pokraj nje, pogleda jo z veseljem, nasmeje se, vzame klobuk raz glave in jo pozdravi rekoč: Zares lepa kapelica to, baš kakor bi bila narisana na papirji.

Pobožni seljani se pa tudi ponašajo ž njo, posebno se nadležnim vrabcem jako dopade, kajti veselo cverče tam po strehi skozi vse leto, čivkajo in se poganjajo, kedó izmed njih ima največjo pravico, da postavi svoje gnjezdice pod leseni krov. — Vsako nedeljo in praznik ozaljšana je podoba „matere božje“ z najlepšimi cveticami, kar se jih dobí po vertovih, travnikih in poljih.

Le pogledjte, kedó pride tam-le doli mimo rume-nega žitnega polja po ozkem poti tù sim gori proti kapelici? To je županova Anica in nje mlajša sestra Marica. Prideti s polja, kamor sta šli po južini z očetom in materjo gledat, kako se posli pri svojem delu obnašajo. Anica nese prelep venec iz poljskih evetic, da ga položi v Marijino kapelico, kajti jutri bode nedelja. Tudi ponižna Marica se vsako večer priporoča v gorečej molitvici dobrej nebeškej kraljici, svojej patroni. Tudi ona nese cvetie najlepših, kar jih je rodila zelena dobrava. Polhen zastor jih ima; kako lepo se bodo

podale okolu Marijine podobe v čednej kapelici! — Zvesti psiček videl ju je že iz daleč, tekal jima je naproti in zdaj veselo ž njima nazaj cepljà. — Kedo kleči zdaj tam pred kapelico in tako pobožno moli? To je babica pridnih žu-

panovih otrok. Vsak dan, kedar gre z zelnika, ki ga imajo županovi zunaj vasí, poklekne tu doli in moli za vsacega po versti, kar jih je v županovej hiši. Zdaj prideti Anica in Maríca. Babica jima pomaga s cveticami podobo kinčati. Vse je v redu, lepo in prijazno. Med kinčanjem jima babica tudi pripoveduje, kako se imenuje ova ali ona cvetica, ter pri vsakej pristavi kak nauk za mladi nedolžni déklíci. Naposled še vse tri malo pomolijo, potem pa gredó proti županovej hiši v gorenjem konci vasí, kajti babici se mudi večerjo pripravljat.

Na večer pridejo oče župan z veselo množico krepkih najemnikov, ki gredó za vozom, polnim najlepšega sená. Dekleta pojó in zopet je vse živo po vasí. Iz belega zvonika zvoní „Zdravo Marijo“; moški se odkrijejo in vsi molijo enoglasno in pobožno angeljsko pozdravljenje. Mati pripravijo večerjo; vsi se posedejo okolu kamenene mize, ki stojí že dokaj let pod košato lipo ter zajemajo veselo iz velike perstene sklede. Po večerji pride še celó stari Gregor gori k županovim malo v vas. Domači mu naredé prostor. Gregor si zapali pipo in pripoveduje radovednim poslušalcem, kar vé in zna. Vse ga posluša. — Kmalu pa priplava blede luna na visokej nebeškej planjavi, obdana z nebrojnimi zvezdicami, ter razsvitljuje prijazno vas tam doli pod gozdovíto goro. Sim ter tja ferčí še kaka majhna živalica po hladnem večernem zraku. Terta, ki se ovija po belej steni prijazne županove hiše, se še enkrat tako lepo podá v večernej svetlobi kakor po dnevi. Zbrana družinica pod domačo lipo se zdaj spravlja k počitku, poslové se drug od drugega in vsak gre na svoj dom. Tudi Anica in nje sestra Maríca se poslovíti pri dobrih svojih starših in gresti tiho v svojo spavnico, katero jima prijazna in mila luna skozi okno prijetno razsvitljuje. Kako prijeten razgled pri mesečnej svetlobi! celó doli do kapelice se vidi, pred katero že davno gorí svetiljka. Dolgo še gledati naši ljubi deklíci skozi okno, kakor bi hoteli vprašati, ali so pač Mariji všeč njiju cvetice, katere sta ves po polúдне marljivo nabirali in v venec spleтали. Naposled ju premaga spanec, in kmalu ju zaziblje černa noč v sladke in zlate sanje.

Drugo jutro sta Anica in Maríca zopet prvi po koncu. Že na vse zgodaj sta tam pri oknu in moliti svojo jutranjo molitev. Kako prijeten je njiju obrazek v jutranji zarji! Mislil bi človek, da vidi dva angelja, ki lijeta blagoslov božji čez tiho, mirno vas kmetjskih prebivalcev.

O srečna mladost! Kako brezskerbno gledaš tu doli po tihej vasí. Vidi se ti na obrazu, da si srečna in zadovoljna. In kaj bi tudi ne bila? Vsaj prebivaš na onem kraji, kjer si zagledala vpervič luč svojega življenja. Ta kraj je zibelka tvoje mladosti, začetek vseh tvojih sladkih spominov; to je tvoja očevina, tvoja zlata domovina; tù poznaš vsak obraz, vsako žival, vsako še tako borno kóčico. Že iz daleč poznaš, čija je oni dimnik, čija je ona kravica in volek, ki se tako mirno paseta tam po zelenej livadi; vse ti je znano, vse ti je prijazno. — Pač bi bilo čudno, ako ne bi imeli ljubezni do svoje domovine, do onega kraja, kjer je tekla zibelka naša, in kjer smo svoja mlada leta igraje preživali.

O sijaj, sijaj, solnce milo,
Na ljube domovine krilo!
Obličje jasni jej temno,
In krasi s cvetjem jo ljubó!

Štiri lepe barve.

Živel je pobožen oče, ki je imel četrto dobrih otrok. Bili so mu otroci tolažba in radost v stárosti. Kedar koli se je povernil oče na večer od vročine in vsakdanjega posla truden domóv, tekli so mu otroci radostno naproti, brisali mu znoj s čela in mu pripovedovali, kaj so dobrega in koristnega storili čez dan, in kako prijetno so se igrali. To se vé, da je oče vselej poslušal z veseljem, ko mu so otroci pripovedovali o svojih nedolžnih igrah.

„Oče, denes smo se pa igrali barve“ rekó mu otroci, ko so mu nekega dne po starej navadi pritekli naproti. „Nù, kake barve ste si pa izbrali, ljubi moji otročiči,“ vpraša je oče ter sede ž njimi na klop, ki je bila zunaj pred hišnimi vratmi.

„Jaz sem si izbral“ reče Ognjeslav, starejši brat, „rudečo barvo; kajti rudeča barva je znamenje ljubezni.“

„Dobro, sinek moj!“ reče oče; ko bi le imeli ljudje povsod zadosti ljubezni do Boga in svojega bližnjega, pa bi imeli že tukaj na tem svetu raj; kajti vesoljnemu svetu ne manjka niti lepote niti sijajnosti, le sloge in prave ljubezni manjka mu med njegovimi prebivalci, da postane raj.“

„A jaz“ reče Radivoj „izbral sem si modro barvo; kajti modrina jasnega in nenaoblačenega nebá, to je barva radosti in veselja.“

„Lepo je to od tebe, dragi moj Radivoj!“ reče mu oče „kajti ni boljšega človeka na svetu od onega, ki je vedno čistega in veselega serca.“

„Jaz sem si pa izbrala“ reče zdaj Katica, njihova sestra, „zeleno barvo; kajti v zelenje oblači oče nebeški nádo pridnega kmeta, ki pričakuje sadú od tega, kar je spomladi vsejal v zemljo.“

„Dobro, hčerka moja,“ odgovori oče, „zato je pa tudi zelena barva znamenje človeškega upanja. Kako bi bil pač ubogi človek nesrečen, ako bi ne imel nikakoršnega upanja na tem svetu.“

„A jaz,“ reče naposled Božidar, najmlajši bratec „jaz sem si izbral belo barvo; kajti bela barva je znamenje nedolžnosti; mladosti najlepši kinč pa je nedolžnost in sveta čednost.“

„Vi ste si, ljubi otroci,“ reče naposled oče, „izbrali vsi najlepše barve. Vendar pa naj omenim, da se mi Božidarova barva še najbolj dopade, kajti belina je temelj vseh drugih barv, in nedolžnost je podloga čednostim in vsacemu pravemu veselju. Zato varujte skerbno nedolžnost svojega serca, pa vam neče nikedar pomanjkati ljubezni, upanja in pravega serčnega veselja. Nedolžnemu človeku se vedno smehljá presladka nada, in iz oči mu sije prava, čista ljubezen do Boga in bližnjega.“

D a n i c i .

Ko zjutraj dan napóči,
Ko zvezdice zbežé;
Še svetiš mi danica
Na nebu se bliščé.

Pozdravljena mi bodi!
Ker tak svitlo žariš
Zvečer mi prva svetiš
In zadnja še bliščiš.

Da bil bi vsak prijatelj
Zvest meni kakor ti,
Gotovo bil bi srečen
Vse svoje žive dni.

Zatoraj oj danica
Se tebe veselim,
Po tvojem' si izgledi
Prijatelja želim.

F. Šetina.

Sirota Jerica.

Hvaležni otroci svojih staršev tudi po njihovej smerti ne pozabijo. Tak zgleđ imamo nad siroto Jerico. Jerica ni bila še devet let stara, ko jej pomladi oče in mati umerjeta. Zapustila sta jo popolnoma samo brez vsega premoženja na svetu. Kar sta si bila prihranila, to so jim pobrala huda leta in bolezni. Namestu premoženja zapustila sta jej pa obilo zlatih naukov, po katerih naj bi se ravnala, da je Bog ne zapusti, ki je najboljši oče zapuščenih sirot. Ker Jerica ni imela sorodnikov, ki bi bili za njo skerbeti, živela je od milostinj dobrih ljudi. V velikih svojih nadlogah, v katerih so jo starši zapustili, ni vendar nikoli godernjala čez svoje starše, marveč molila je vsak dan za-nje. Na njihov grob je zasadila zalih cvetic, iz katerih je pozneje spletla dva lepa venca, ter ju obesila čez leseni križ, ki je stal na njihovem grobu. Sklenila je potem vselej svoji nježni ročici in prav serčno molila za rajnke svoje starše.

To njeno lepo dejanje je Bogu dopadlo. Zato je pa tudi Bog ni zapustil. Neka bogata, pobožna gospá, ki jo je večkrat na skrivnem opazovala, se je usmili. Mislila si je: „To je pač dobra deklica, ki svoje starše tudi po njihovej smerti ljubi, in vredna je, da jo vzamem za svojo hčerko. Ker nimam nobenega svojih, mi bode ona na moje stare dni gotovo rada postregla. Upam, da mi ne bode nehvaležna, ker se še celó svojih staršev spominja, ki jej vendar niso prav nič zapustili.“

Še tisti dan se posvetuje bogata gospá z ondotnim gospodom župnikom in kmalu potem vzame Jerico za svojo hčerko. Tu se je Jerici prav dobro godilo. Bila je pa zato svojej dobrotnici iz serca udana; ljubila in spoštovala jo je kakor svojo lastno mater. Mnogo let sta živeli skupaj v najlepšej zastopnosti. Na smertnej postelji pa je bogata gospá volila vse svoje premoženje Jerici, ki jej je ves čas tako pridno in lepo stregla. Lehko je živela zdaj Jerica brez posebnih skerbi, ker imela je toliko, da jej ni bilo treba skerbeti za vsakdanji kruh in obleko.

Kdor stariše ljubi in rad je imá,
Že tukaj na sveti Bog srečo mu dá.

P. Gros.

Kresnica.

Deček nježen, tam na trati
Z ljubo mamico sedi,
Ko poneha se igrati
Mamici tak' govori:

„Hiti, hiti, sinek mali
Za bliščavo ž'valico,
Ali glej, da prideš kmali
In prineseš revico!“

„Ljuba mati, le pogledjte
Nježna stvarca res je tó;
Lepo prosim, mi povejte,
Sveti se zakaj takó?“

„Glejte, glejte, ljuba mati
Tam prelepo stvarico;
Oj, al smem se tjá podati
Da ujamem lúčico?“

Deček mlad takój je tekel
Za kresnico k' se svitli;
Mamici tako je rekel
Ko nazaj spet prihití:

„To je muha, ki se sveti
Le v temóti, sinek moj;
Hočeva domón jo vzeti,
Da jo vidi bratec tvoj.“

Ko pri luči pa v hiši Zamerzi mu, ter zažene
Deček svojo pest odpre, Černo spako tjà ob tlà,
Gerdo muho v perišči Nima vrednosti nobene
Lazit' vidi sim ter tje. Černa zanj kresničica!

Marsikaj se nam dozdeva
Pri temóti lepega;
Toda pri svitlobi dneva
Vid'mo vse kaj družega.

Ivan Zarnik.

Bitva pri Sisku.

(Po verjetnih spisih za mladino spisal Ivan G.)

Gotovo je že kedó izmed vas videl v spodnjem oddelku národnega muzeja v Ljubljani v zadnej sobi na desnej strani visečo veliko podobo. Ta podoba nam predstavlja bitvo pri Sisku 22. junija 1593. leta. Predno vam to podobo bolj natanko popišem, povedati vam hočem nekoliko o tej bitvi in sploh o ónem žalostnem času, ko so ljuti neverniki Turki neprenehoma nadlegovali našo domovino in kristjane.

Leta 1408 prišle so pervé turške čete v našo kranjsko deželo in sicer prišle so najpred v Metliko, majhno mestice na Dolenjskem; leta 1418 soznanilo se je blizu 1000 Kranjcev pod vodstvom gospoda Auersperga v veliki bitvi pri Radgoni s temi gerdimi sovražniki naše sv. vere. Od te dóbe so neverniki vedno dohajali v naše dežele, deloma v rednej vojni, deloma so pa tudi priderli kakor roparji.

V tej dóbi pri nas ni bilo še nikakoršne prave vzajemne armade, ampak skoraj vsaka dežela, vsak kraj moral se je varovati sovražnika in ravno proti Turkom so se večkrat hrabro deržali Slovenci, med katerimi so živeli o istem času v pervej versti junaci: Kacijanar, Kisel, Lamberg, Lenkovič, Turn in Andrej Turjaški, kateri poslednji je tudi slavno premagal Turke v bitvi pri Sisku dné 22. junija 1593. leta. Med vsemi boji z neverniki je gotovo najznamenitejši boj pri Sisku.

Leta 1592 je Hasan-Paša vpervič oblegel Sisek, ali krepko so ga odbili hrabri Hrvatje in Slovenci; kajti dobro so vedeli, ako jim Turek vzame Sisek, narobe jim pojde potem vse. — Kmalu po tem prvem naskoku sezidal je Hasen-Paša Petrinjsko terdnjavo.

Hasan-Paša je bil jako ljut sovražnik kerščanstva; bil je v svojej mladosti kristjan in še celó benediktinsk menih, ali hudobnost ga je zapeljala v tabor neverstva in tako je postal velik nasprotnik kerščanstva.

Ko je izveršil zidanje Petrinjske terdnjave, začel je z začetkom leta 1593 nabirati po Petrinjskem kraji novo armádo, hoté še enkrat napasti Sisek. Nabral je okolu 25 do 30 tisoč ljudi in mnogo topov. 1. junija 1593 l. zbral je to armádo pri Banjiluki in je prišel 16. junija pred Sisek. Ta terdnjava stoji blizu tam, kjer se izliva reka Kolpa v Savo. Prostor je bil o istem času svojína Zagrebške stolne cerkve in poveljevala sta tam dva duhovnika, Blaže Jurak in Matija Fintić.

Hasan-Paša je ukazal neprenehoma streljati na terdnjavo; pri tej priliki je bil ubit poveljnik Matija Fintić, katerega je zadel velik kos železa od terdnjavinih vrat, ter je tako žalostno smert storil. Razen njega je še drugih 12 vojakov bilo mertvih pri tem napadu.

Ali kjer je sila največja, tam je tudi božja pomoč najbližje. Branitelji pošljejo banu Erdödiju poročilo in prošnjo za pomoč, ob enem tudi Ruprehtu Egenberškemu. Oba obljubita pomoč in kmalu se je začelo zbirati mnogo vernega ljudstva pod bojno zastavo v pomoč braniteljem pred Siskom. Najpred pokličejo hervaško plemstvo pod orožje, potem prideta Andrej Turjaški, ki je bil višji poveljnik in general v Karlovcu, in nadporočnik Alban Groszwajnski, katerima se je naročilo, da urno prideta s svojimi ljudmi v pomoč. Vsi pridejo. Rupreht Egenberški ukaže napraviti most čez Savo ter pelje dne 19. junija svojo trumo čezenj; v Turopolji se združi s trumo Andreja Turjaškega.

Skupno število kristjanskih vojakov iznašalo je blizu 4000 mož. Prišli so: Andrej Turjaški s 300, Adam Rauber z 200, Krištof pl. Obručanski s 100, Rupreht Egenberški s 300, Tomaž Erdödi, hervatski ban, s 1240, Melhijor grof Rödgerski s 500, Alban Groszwajnski s 400, Peter Erdödi, stotnik Uskokov s 500, Štefan Tahi z 80 husarji, Martin Pječnik s 100, Jurij in Zigmund Paradajzar s 160, Ferdo Vajdner s 100 možmi. Tedaj je bilo vseh skupaj 3980 mož. — 20. junija pridružilo se je tej armadi še nekoliko vojnika pri Šelinu in 21. so prenočevali vojaki v Novem gradu. Tu so pričakovali še grofa Zrinjskega, kateri je imel pripeljati svojo trumo, pa ga ni bilo, ker so se mu na poti stavile zapreke. Poveljniki so se posvetovali, ali hočejo napasti nevernika ali čakati, da on napade kristjane; slednjič so vendar po predlogu Andreja Turjaškega sklenili, da napadejo Turke, kajti Turjaški jim je navdušeno rekel: „Na število ljudi ne smemo misliti, ampak Vsemogočnega moramo prositi za zmago!“ Drugega dne, to je 22. junija na dan sv. Ahacija so tedaj sklenili napasti nevernike.

Tri dni pred ovem sklepom je Peter Erdödi s svojimi vojniki, katerih je bilo le 100, premagal 500 Turkov, kateri so se derznili iti čez Savo, da bi kristjanom zaperli pot do Siska. Ta zmaga je kot dobro znamenje navdušila kristjansko armado.

22. junija zjutraj šli so kristjani Turkom naproti. Hasan-Paša je šel s trumo, kateri je bil poveljnik Memi, svorniški beg, čez Kolpo. Svojo veliko množico vojakov je skrli v lesovje, ter je hotel na ta način privabiti kristjane do tja, da bi je potem dobil v svoje središče. Zadej je bila reka Kolpa, na levi reka Odra, katera se je ravno tam izlivala v Kolpo; na desni je bil most, čez katerega je bil prišel in kateri mu je imel služiti, da bi združil svoj tabor z glavno armado, ki jo je pustil unkraj reke Kolpe.

Hasan je vzel s seboj le 18000 vojakov, jedro svoje armade na to stran. Kristjanska armada delila se je v tri čete, katerih prvo je vodil ban Erdödi, drugo Andrej Turjaški, tretjo Rödern.

Med 10. in 11. uro imeli so naši nasprotnika napasti. Hervatje in husarji pod poveljstvom Erdödijem so napadli 1000 konjnikov, katere je Hasan izbral in jih postavil kristjanom nasproti. Kristjanje so se pa morali umakniti do armade Andreja Turjaškega, ker niso mogli izderžati prvega ljutega napada nasprotnikovega. Andrej Turjaški ukaže zdaj svojim, da se berž pomaknejo

naprej, in sedaj so jeli naši sekati z združeno silo Turke tako, da se je Hasan začel umikati proti mostu, kjer je mislil svoje bežeče vojake zopet nazaj zavrniti. Ali to se mu ni posrečilo, kajti Štefan grof Blagaj in Jakob pl. Prank sta se bila že poprej primerno pomaknila nazaj in sta obsedla most. Hasan sè svojo trumo se pa ni imel kam obrniti in tako se je množina Turkov potopila v reki Kolpi. Le 3000 nevernikov je odneslo peté, vsi drugi so bili ubiti ali potopljeni, ali pa vjeti. Kristjani so si pridobili 2000 konj, mnogo dragocenih biserov, mečev, krasnih oblek in še družih vrednosti.

Med onimi, ki so se v reki Kolpi utopili, bil je tudi Hasan-Paša sam, potem Mehmet, paša hercegovinski, Sultanov bratranec, 12 begov in mnogo drugih poveljnikov višjega in nižjega stanú.

Hasanovemu in Mehmetovemu truplu so odsekali glavé ter jih na drogove nateknili, da jih je vojno ljudstvo potem ogledovalo.

Dné 22. junija okolu dveh po poludne šli so zmagovalci v osvobodeni Sisek. Trikrat so obsli mesto in se vsakikrat vergli na kolena zahvaljevaje se Vsemogočnemu za podelitev tako slavne zmage, katera bode večno vpisana z zlatimi čerkami v zgodovinske knjigi našega národa!

Po vseh krajih se je razposlala ta vesela novica.

Dné 28. junija se je podal Andrej Turjaški zopet nazaj v Karlovec. Topovi so neprenehoma gromeli in pred verlim premagalcem nesli so na dolgih drogih dvoje odsékanih glav turških poveljnikov, 6 imenitnejših zastav in turški boben. Zmaga je bila dobljena in povsod so navdušeno pozdravljali hrabrega zmagalca.

Papež Klemenš VIII. je pisal lastnoročno zahvalo verlemu Andreju Turjaškemu ter ga priporočil vsemogočnemu Bogú.

Národna pesem milo opéva to slavno zmago, katera je odločila, da so neverniki mirovali. Pašin plašč je bil v Ljubljano poslan in tù v mašni plašč prenarejen; še dandenes se 22. junija, na Ahacijev dan, o katerem so naši očetje zmago dobili, v njem sveta maša opravlja.

Zdaj vam pa hočem, kakor sem v začetku tega sestavka obljubil, še nekoliko povedati o podobi, ki je v ljubljanskem muzeji shranjena.

Ta podoba je bila izdelana kmalu po tej slavnej dogodbi, in je bila prenešena, ko so poderli staro stolno cerkev leta 1701, v knjižnico, ustanovljeno od škofa Sigmunda grofa Herberštajnskega in korarjev Prešerna in Talničarja; odtod so jo prenesli leta 1837 v národni muzej ljubljanski, kjer je še dandenes. Podoba meri brez lesenega okvirja 4 čevlje in 1 palec po visokosti in 6 čevljev 1 palec po dolgosti. Narejena je jako natančno; poljá, reke, gozdi in osebe so večjidel z zeleno barvo narejene. Opazovanja vredne so od zgoraj podobe svetnikov, trume kristjanov in nevernikov, kakor tudi terdnjave. Ako pogledamo podobe od leve strani proti desnej, vidimo na verhu prvo podobo sv. Ahacija, kateri derži v enej roki oljkovo vejico, v drugej palico. Na njegovega godú dan veršila se je bitva pri Sisku in kristjanje so se posebno njemu zahvaljevali za dobri izid te bitve. Drugi svetnik je Janez Kerstnik, potem sledi troje angeljev, izmed katerih meče prvi ogenj, drugi in tretji pa pušice v sovražni šotor. Šesta podoba je Kristus, ki derži desnico k višku blagoslovljajoč kristjanske trume, v levici pa derži križ; sedma podoba je sveti Lovrenc.

Turška armada, ki je ravno prišla čez Kolpo, se delí v tri oddelke, vsaki

sè 6000, tedaj skupaj 18000 možmi, kakor kažejo trakovi vihrajoči nad armado, na katerih je zapisano imé poveljnikovo in število njegovih vojščakov.

Kristjanski vojniki so v prvi trumi večidel konjiki, v drugi pa pešci. Kar se vidi vojakov na drugi strani reke Kolpe, so večidel Turki, sim ter tja pa tudi kaka majhna četa kristjanov. Spodej v desnem ogli vidi se Karlovška terdnjava, proti kateri jezdi tropa konjikov. Pred temi nesó konjiki šest zastav in glavo Hasanovo, natakunjeno na drogu. Iz terdnjave prihaja druga tropa konjikov zmagalcem naproti.

Tudi so na podobi sledeči kraji zaznamovani: na gornjem konci na levi Mjaslavina (Moslavina), Astovica (Hrastovica), pod tem Brisa, Paritina in Št. Marjana, kakor tudi terdnjava Sisek; na desni Bedrina (Petrinja) in Brest. Med Petrinjo in Hrastovico stoji lesena hiša, imenovana Drežnik. — Žalibog mi ni mogoče prav natanko popisati vse, kar stoji na tej podobi, a ene prav kratkočasne podobe naj vendar še omenim. Na desni strani podobe stoji lovec, ter prav mirno méri sè svojo puško na jelena, kateri beži unkraj reke Odre, med tem ko se kristjani s Turki v najhujšem boji koljejo!

Naš neumerli pesnik V. Vodnik je v predgovoru k svoji pesmi za brambovce omenil imenitne dogodbe s temi besedami: „Peli so nekdan naši očaki in Turke pobijali, peli so inu pod Sisek tekli, Hasan paša u Savo potopit inu če je Turk do nas perderl, so ga pognali, de so komaj nektiri razbojniki svoje peté unesli.

Narodnjak Ivan Kukuljevič Lakeinski pa je spisal na to prigodbo igro „Juran i Sofija“ ali „Turki pri Sisku.“

Sebičnost.

(Basen.)

Čebelica pride k bodičevji in je prosi, da bi si smela sterdí na njem nabrati, rekoč: „Dovoli mi, da serkam sladki sok iz tvojega cvetja, in si naredim med iz njega.“

„Nù, to ti že dovolim,“ pravi bodičevje, „ako mi za tó obljubiš polovico svojega medú.“

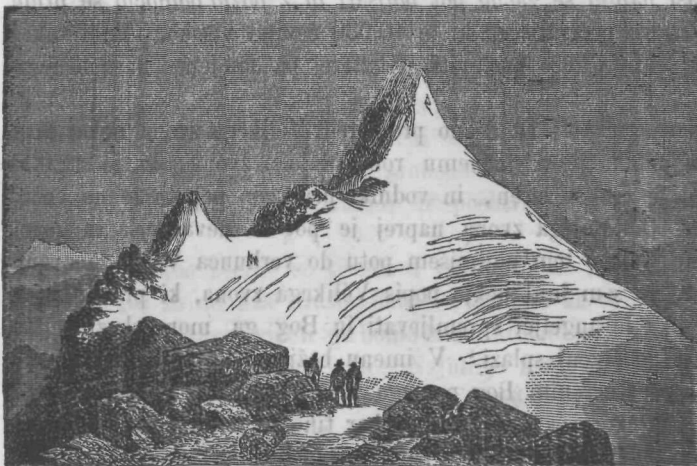
„Polovico svojega medú,“ odgovori čebelica, „potrebujem za svojo hrano, a polovico ga dam možu, ki mi je sezidal hišico, da me varuje in brani; tedaj vidiš, da tvojej želji nikakor ne morem ustreči.“

Ta pogovor je slišala poleg stoječa jablana. Berž pokliče čebelico, ki je že hotela proč zleteti, ter jo prav prijazno nagovori: „Ljuba čebelica, hodi sim k meni! Tisoč cvetek bo kinčalo te dni moje široke in košate veje; naserkaj se ž njih sladkega soka, kolikor ti ga je drago zastonj, in kolikor ga potrebuješ v napravo svojega medú!“

Hvaležno sprejme čebelica to prijazno ponudbo, in dokler je bilo še kaj cvetja, prileti vsak dan k jablani, skerbno pa se ogiblje bodičevja, ki je bilo toliko sebično.

(Ch. H. Zimmermann.)

Vélikí zvon.

Vélikí zvon (Grossglockner) je najvišji verh velikanskega koroškega snežnika, ki med Koroškim, Solnograškim in Tirolskim na severji dravskega virja veličastno kipí proti sinjemu nebu. O tem velikanu, katerega najvišji verh je 12.500 čevljev visok, tedaj za več tisoč stopinj

višji od našega sivega Triglava, hočem vam danes nekoliko po vedati. Naš verli rojak, gosp. France Kadilnik, ki ima posebno veselje plezati po visokih gorah, potoval je 4. dné avgusta meseca lanjskega leta tudi na Vélikí zvon, ter nam je svoje zanimivo potovanje prav obširno popisal v lanjskih 'Novicah,' iz katerih le ob kratkem posnamem nekoliko verstíc.

Predno se pride v znožje Vélikega zvona, stoji že precej visoko — 4500 čevljev — majhna in lepa vas 'Sveta kri' med visocimi gorami. Ta kraj je začel še le po smerti sv. Brikcija sloveti in se zdaj od pobožnih romarjev obiskuje že čez tisoč let. — Zadnja vas pod podnožjem Vélikega zvona se imenuje Winkel, ki šteje le nekaj malo hiš. Tú je narejen most čez reko Belo in na levo se gre v hrib memo lepega slapú, ki ga dela potok Leiter. Po ozkej in nevarnej stezí, na levej strani dereče in šumeče vode, se pride v planinsko kôčo, ki stoji 7 tisoč čevljev visoko. V tej kôči popotniki, ki gredó na Vélikí zvon, navadno prenočujejo. Po precej težavnih ovinkih pelje po tem pot zmêrom višje in višje na snežnik Leiter do poderte 'Salmove kôče,' ki stoji 8468 čevljev visoko. To kôčo je dal napraviti kardinal Salm, po katerem je tudi dobila svoje imé. V poli uri od Salmove kôče se pride potem na večni led. Zeló nevarno je hoditi po tem ledenem potu, posebno zaradi mnogih razpok, katere je treba preskakovati ali še celó obhoditi, ako je razpoka jako široka. Nekateré ledene razpoke so po deset ali še več sežujev globoke. Jako tenka in merzla sapa vleče tú gori; človeka začne v roke zebsti, da ne more palice držati, pogostoma je treba z rokami ob život dergniti, da se roke malo ogrejejo. Z velikim trudom in težavami se pride naposled vendar do postaje, ki se imenuje 'Hohenwartova postaja' in stoji 10.056 čevljev visoko. Tú je bila nekedaj kôča, katero je dal kardinal Salm zidati in jo je na čast svojemu pl. general-vikarju Hohenwartu tako imenoval. Od te postaje se odprè človeškemu očesu velikansk razgled, — ali vse, kar koli vidi oko, je neizrečene velikosti, je večni led in večni sneg.

Od Hohenwartove postaje se gre po snegu naprej proti Orlovem počivališču (Adlersruhe). Tukaj zrak nekako bolj tenko vleče; iz nosa se človeku

poceđí voda, v persih ga začne tiščati, v nogah in po vsem životu ga začno moči zapuščati. Marsikateri hribolazec si misli, da bode tukaj konec njegovej prederznosti. Ali počasi naprej se začne pot boljšati in z božjo pomočjo se pride na tako imenovano ‚Orlovo počivališče,‘ ki je 10.930 čevljev visoko. Tudi tukaj je dal kardinal Salm zadnjo kôčo postaviti, o katerej pa dandenes ni nobenega sledú več.

Od tukaj naprej se gré bolj na desno proti sredi Vélikega zvona nekaj časa naravnost k višku in potem proti južnemu robu Malega zvona, ki je 12.090 čevljev visok. Ta pot je zelo nevaren, in vodniki privežejo popotnike na verv, da je pripeljajo dalje. Od Malega zvona naprej je pot še nevarnejša in gosp. Kadilnik nam pripoveduje o tem najhujšem potu do verhunca Vélikega zvona tako-le: „Spomnim se, da sem bral nekje popis Vélikega zvona, ki pravi: ‚Čez ta propad morajo človeka le angeljci spremljevati in Bog ga mora skozi veliko okno gledati, da se srečno čezenj splazi.‘ V imenu božjem! — mislim si — le naprej, naj bode kar hoče; serčnim Bog pomaga. Pichler, naš vodnik veleva: palice ostanejo tukaj, zdaj korajža veljá! — In kar tiho je postalo vse; nobeden ne čerhne niti besedice. — Zelo ozek rob je peljal navzdol. Sep 1 (vodnik) spredej pazljivo pri vsakej stopinji moje noge podpira, Pichler (vodnik) pa od zadej verv jako napeto derží, a jaz se deržim dratú čez brezdno napetega. Na ozkem robu nisem od samega božjega strahú imel časa niti na desno niti na levo stran v tisoč čevljev globoke prepade pogledati. Srečno smo prestali do smerti nevarni pot. — Pa tudi jako težavno je bilo po robu Vélikega zvona. Vsi polomljeni smo vendar srečno prišli na najvišji verh Vélikega zvona, ki je 12.500 čevljev visok. Dospeli smo ravno ob 7. uri zjutraj. Hvala Bogu! — bilo je vse, kar sem rekel. Po starodavnej navadi je začel moj vodnik, verli Pichler, moliti v zahvalo Vsemogočnemu za srečno prestale tolike težave in nevarnosti. Meni med molitvijo solzé veselja v očéh igrajo. Ko odkrit v tem slovesnem trenutku klobuk v rokah deržim, zapazim, da je mali moj barometerček (zrakomér), ki sem ga imel na klobuku, kazal 11 stopinj gorkote. Solnce je lepo sijalo, nobenega vetra ni bilo čutiti in nobene meglice videti, kakor daleč so segale oči; okoli in okoli je ohribje svoje nižje glavice v nebo molelo.“

Iz verhunca Vélikega zvona je razgled tako lep in veličasten, da se ne dá primerno popisati. Proti jugu se vidi beneško in drugo laško gorovje, vidijo se juliške alpe, vidi se Mangart, Triglav, Snežnik in Monte maggiore; proti južno-zahodnej strani Karavanke, Stol, Storžič, Grintovec; proti vzhodu Hoch von Dachstein, Watzmann in Koroško hribovje; proti severji solnograške, bavarske in vrttembergške goré; proti severo-zapadnej strani mali in véliki ‚Venediger‘ in naprej v daljavi se vidijo švicarske gore.

Prostora je na verhu Vélikega zvona le komaj za kakih 6 ali 7 ljudi. Na sredi verha je kositrena škrinjica s pokrovcem na dolgej železnej palici v sneg in led zabita; vanjo obiskovalci Vélikega zvona svoja imena na listkih zapisana pokladajo. — Nazaj popotniki mnogo hitrejšje pridejo nego gori. To se vé, da tudi z veliko nevarnostjo. — Bolj spodej tega velikana, kamor snežena in ledena odeja več ne seže, stojé velikanski starodavni gozdi, v katerih živi divjina vsakoršne verstí pa tudi rodovitnih pašnikov je obilo, na katerih raste izverstna travá za živino in različna zdravilna zelišča.

Ozir na nebo.

Nebesa oznanujejo slavo božjo, in delo njegovih rok oznanjuje nébes.

Modrijani vseh časov so se pečali posebno s tem, da so ogledovali zvezde in pozvedávali večna pravila, po katerih se premikujejo svitle zvezde na nebu. O tem pa nam tako-le pripovedujejo:

Zvezde so svitla okrogla telesa, ki imajo večjidel svojo lastno svitlobo in so krasnejša od naše zemlje. Večni stvarnik vseh reči jih je pripel na nebeški oblok kakor svetiljke tako, da svobodno gôri visé; on je tudi sè svojo vsemogočno roko derži, da se nikamor iz postavljenega réda ne premaknejo ali doli ne padejo.

Skoraj vse zvezde so tisočkrat večje od naše zemlje; vidijo se nam pa tako majhne, ker so od nas strašno daleč. Poglejmo škerjančka, ki se nad nami vzdiguje v sinje višave, videli ga bomo kakor drobno pičico, dokler se nam poslednjič popolnoma izpred oči ne izgubi. Najbližje našej zemlji je luna, in je torej tudi videti večja, kakor vse druge zvezde, a vendar je tisočkrat manjša, nego je večjidel zvezd. Kolikor dalje so zvezde od naše zemlje, toliko manjše se nam zdé.

Najdalje od nas, — kolikor zvezd še poznati moremo — so tiste, katere se vkup imenujejo rimska cesta. Rimska cesta ni nič drugega, nego na milijone in milijone zvezd, ki so tako strašno daleč od naše zemlje, da jih kar ne moremo ločiti drugo od druge; nič drugega od njih ne vidimo nego belkasto svitlobo, v jasnej noči enako razlitemu mleku, od tod se imenujejo tudi mlečna cesta.

Zvezde so nekatere silno velike, imajo lastno svitlobo in vsaka svoje posebno mesto na nebu, zato se tudi imenujejo nepremične, stalne zvezde ali solnca. Druge zvezde so mnogo manjše, nimajo niti lastne svitlobe niti stalnega mesta na nebu, temuč se premičejo okolu nepomičnih zvezd, od katerih tudi svitlobo dobivajo; te zvezde imenujemo premične zvezde, premičnice ali planete. Zopet druge imajo izvanredno podobo in nenavaden ték, imenujemo je repate zvezde ali komete.

Kedar od solnca govorimo, mislimo navadno le na solnce, katero vidimo vsak dan vzhajati in zahajati; a na nebu je toliko solnc, kolikor nepremičnih zvezd. Tedaj je toliko solnc na nebu, da je še prešteti ne moremo; kajti skoraj vse zvezde, kar jih vidimo, so solnca. Okolu vsakega takega solnca se suče nekaj premičnih zvezd, samo da jih videti ne moremo, ker so mnogo manjše od svojih solnc. Učenjaki imenujejo taka solnca: osolnčje, solnčno sestavo. Vsako solnce namreč derži skupaj svoje planete, da se sučejo po odločenem tíru. Vsi ti milijoni solnčnih sestav nam kažejo slavo vsemogočnega Boga; kedar koli tedaj pogledamo zvezdno nebo, spominjajmo se vselej stvarnika toliko čudežev.

Prirodopisno-natoroznansko polje.

VI.

Oblaki.

Med meglo in oblaki je, kakor sami lahko izprevidite, samo ta razlika, da je megla gosta para, ki visí v zraku blizu zemlje; oblaki so pa tudi gosta para,

ki pa večkrat bližje, večkrat tudi dalje, nù vselej dosti daleč od naše zemlje visé. Ko bi se mogli postaviti med oblake, zapazili bi, da nam so lasjé in obleka tako vlažni (mokri), kakor bi po prav gostej megli hodili.

Le vprašajte gospode, ki so bili na verhu Triglava ali pa na kakej drugej visokej gori, slišali boste, da je res. Kedar smo na višavi, vidimo oblak kakor gosto meglo, a kedar se iz doline v višavo ozremo, vidimo, da je ta megla — oblak. Tedaj se ena in ravno tista stvar nekaterim zdi megla, nekaterim pa oblak, — kakor so namreč daleč od nje.

Prepričali ste se torej, da je oblak le gosta megla, katera visoko nad nami plava po zraku.

Drugo je pa vprašanje: kako se more oblak deržati v višavi, ker je sestavljen iz samih kapljic? Človek bi o tej reči tako-le sodil: Vsaka kapljica je težja nego zrak, pa mora pasti na tla, ravno tako kakor tudi kamen pade na dno vode, kedar ga veržemo vanjo.

Da boste to reč bolje razumeli, treba vam je vedeti, da ove kapljice niso čverste, ampak so z zrakom napolnjene, kakor postavim mehurji od mjila (žajfe). Ko bi te kapljice bile čverste, morale bi, se vé da, pasti na tla; bile bi namreč v tem slučaju do 800krat težje od zraka. Rekli smo pa, da so napolnjene z zrakom, tedaj so tudi toliko lažje, kolikor več zraka imajo v sebi, in ravno iz tega vzroka ne pritiskajo tako močno na zrak, ampak se le počasi spuščajo doli, kakor péne od mjila, kedar je skozi slamico v zrak izpustite.

Ti majhni mehurji iz pare bi torej, akoravno počasi, nazadnje vendar le padli na zemljo in večkrat bi nas po tem takem cel oblak pokrival.

Tukaj je zopet potrebno, da vam nekaj bolj natanko razložim.

Parni mehurčki ali tiste prav drobne kapljice, ki nad nami plavajo, se zares po mirnem zraku počasi spuščajo doli, ali — kedar pridejo v gorkejši zrak, v katerem šeni toliko pare, kakor tam, kjer so se naredili oblaki, se zopet po zraku razidejo ter se zopet v nevidljivo paro izpremené, katera nam izpred oči zgine. Kedar se ta izprememba bliže k našej zemlji primakne, se v višavah zopet novi parni mehurji narejajo, kateri se potem zopet ravno tako izpreminjajo, kakor uni prvi. Oblaki se tedaj hitro ponavljajo, a nam se od daleč dozdeva, da nepomično visé v zraku.

Kedar se zrak giblje, se tudi parne kapljice morajo gibati, veter take kapljice tudi v višave podí. Megle se torej vzdigajo k višku, kedar se zrak od spodej gori spušča; z drugimi besedami: iz megle se narejajo oblaki.

Oblaki so različni: visoki in nizki, gosti in redki, svitli in temni. Oblaki večjidel niso čez 6000 čevljev visoko nad nami. Zato so pa tudi večkrat verhovi najvišjih gorá z oblaki pokriti, včasih so oblaki tudi nižje doli pod bregovi.

Da je v višavah merzlo, to ste že slišali pri rôsi. Lehko je tedaj mogoče, kakor učeni ljudje mislijo, da v visokih oblakih parne kapljice zmerznejo, pa da so te kapljice potem podobne snežnemu prahú (snežinkam).

Gotovo ste že zapazili, da se po lepem vremenu okolu poludne oblaki vzdigajo, a pod večer se zopet zvedrí. Ta reč je pa tako: Zgodaj zjutraj, kedar se solnce prikaže, razgreje se zemlja, a zemljo tudi zrak, kateri je blizu na njej. Ta razgreti zrak postane okolu poludne redkejši in laži, pa se vzdiga k višku, kakor olje nad vodó. Zrak, ki se na ta način vzdiga, ponese sabo vodene pare, katera se v višavah ohladi, zgostí in oblak postane. Pod večer se zrak ne vzdiga

več, ampak počasi pada v nižavo, in kedar pride v toplejši zrak, se parne kapljice razidejo, izginejo in po tem takem tudi oblak izgine. Ako pa slučajno južno-zahodni veter nanese več pare, in ako je v zraku bilo že poprej dosti pare, potem se parne kapljice ne morejo raziti, oblaki se zgosté in potemné, in takrat se imamo nadejati — dežja.

Lj. T.

Razne stvari.

Drobtine.

(Koliko ljudi umerje čez leto.) Čez leto umerje po vsem svetu 33.333.333 ljudi; vsak dan jih umré 91.954, vsako uro 3.730, vsako minuto 60, vsako sekundo 1. — Blizu toliko se jih tudi narodí.

(Največje mesto) v Evropi je London, ki šteje po najnovejših poročilih 3.800.000 prebivalcev.

(Najsrečnejši človek na tem svetu) je pač godec, kajti on igra, kedar dela, in dela, kedar igra.

Otrokom.

Učite se pridno, otroci mladi,
Ker leta poznejša so polna skerbi;
Pozneje učiti se več časa ne bo
V mladosti učite se pridno, skerbno!

— č

Kratkočasnice.

* Sosed vidi soseda, ki je neusmiljeno pretepal svojega psa. Radoveden stopi k njemu in ga vpraša: „Zakaj vendar preteplate tako neusmiljeno ubozega psička?“ — „Rad bi mu napravil veselje“ odgovori sosed. „To pač ne dela ubogemu psu nobenega veselja, ako ga bijete tako neusmiljeno z bičem.“ — „Res je, da zdaj ne čuti še nobenega veselja, ali čutil ga bode potem, kedar ga izpustim“ odgovori sosed ter ndriha še bolj po psičku.

* Nek človek ni imel pri nobeni reči sreče; kar koli je podvzel, povsod mu je izpodletelo. Pritožil se je enkrat

svojemu prijatelju in mu rekel: „Ako bi jaz bil klobučar, gotovo bi vsi ljudje hodili gologlavi po svetu.“

* V nekem velikem mestu sreča po noči mlad človek sè svetiljko v roki imenitnega gospoda ter se mu ponudi za spremljevalca. „Ne potrebujem, da bi mi kedó svetil, kajti jaz sam sem luč sveta.“ — „Nù, če je tako“ odgovori prvi, „bilo bi pač dobro, da bi vas kedó obesil, na vogel ove hiše; kajti ravno tukaj je zeló temà.“

* Bila je kerčma „pri zelenem oslu.“ Koj zraven je imel tudi sosed svojo kerčmo, pri kateri se je pa reklo „pri vinskej terti.“ Kerčmar pri zelenem oslu je imel vedno dosti ljudi in je prav dobro točil. Pri zelenej terti je pa bilo vse prazno. Pa bogati kerčmar pri zelenem oslu si je dal zaradi časti narediti drugo znamenje nad kerčmo in reklo se je odslej „pri zlatej raci,“ ker se mu je poprejšni napis „pri zelenem oslu“ dozdeval preveč neučen. Sosed kerčmar pobere zaverženo znamenje in je obesí nad svojo kerčmo namesto poprejšnega napisa „pri vinskej terti.“ Odsihdob je šlo vse k sosedu v kerčmo in „pri zlatej raci“ je bilo vse prazno. To je kerčmarja „pri zlatej raci“ zeló jezilo, da vsak le k sosedu gre, ko je poprej vendar vsak le k njemu hodil. Da bi ljudi zopet nazaj k sebi privabil, dal si je zopet drugo znamenje nad kerčmo narediti in sicer z napisom: „Tukaj-le je pravi osel.“

Naloga sè številkami.

(Priobčil Budanjski učitelj.)

Kako si boš izbral iz naslednjih številk samo tri številke, katerih znesek bo 20.

1 3 5 7 9

1 3 5 7 9

1 3 5 7 9

1 3 5 7 9

1 3 5 7 9

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnjem listu.)

Uganjke zastavic, rešitev računskih nalog in rebusa v 5. števil. „Verteca.“

Uganjke zastavic: 1. Želod. 2. Sito. 3. Želod. 4. Kert. 5. Pečnica (sušilnica). 6. Ko je bil v Noetovej barki. 7. Ondi, kjer se je pred Izraelci rudeče morje razgernilo. 8. Rosa, ki pokriva hribe in doline. 9. Potočenega. 10. Starost. 11. Iskra. 12. Tri, kajti brat je možev svak, žena je bratova sestra in mož je proti bratu svoje žene šurjak.

Rešitev računskih nalog:

I. Hlapec je star 18 let.

II. Oče je star 40, sin pa 20 let.

Prav so je rešili: Gg. Fr. Ferik, kap. pri sv. Jakobu v slov. gor.; Janez Majaron v Borovnici; Josip Klopčič, učit. pri sv. Pavlu p. Celja; Tone Porckar, učit. pripravnik v Mariboru; M. Rant, učit. v Ternovem pri il. Bistrici; Janez Švajger, v Staremtergu pri Ložu; Peter Pogačnik in Vincencij Golob, dijaka v Kranji (II.); Janez Kožlin, v Biljani; Ivan Tomšič, normalce v Ljubljani;

Drag. Pleiweiss, učence v Ljubljani. — Gospodicihne: Lavra Schönwälder v Celovcu; Mat. Tomšič v Trebnjem in Rozalija Lesjak, učenka v Būlanjah.

Rošitev rebusa: Ljudska šola vzdava prvi kamen človekovi rabnosti.

Prav ga je rešila: Gospica Albina Pirc v Terzici.

Slovstvene novice.

Hervaski pedagogijsko - književni zbor začel je izdajati majhen listič s podobami za hervasko mladost pod naslovom „Smilje.“ Ta listič bode izhajal vsak mesec po enkrat in bode veljal za vse leto 62 novičev.

Ob enem je začel v Zagrebu izhajati tudi „Beršljan,“ list v majhnih zvezkih s podobami za hervasko mladost.

Ker dosihdob še nismo dobili nobenega teh listov na ogled, ne moremo kaj več poročati o njiju. Vsakako ju pa prav živo priporočamo tudi Slovencem, ki so hervaskega jezika zmožni.

LISTNICA. Gg. J. G. v Š.: Vaša povest „Za služena kazen“ nima nikakoršnega nauka za mladost, tedaj je ne moremo natisniti. Prosimo rajše kaj drugega. Serčen pozdrav! — J. Z. v B.: Vašej pesmici „Nevihta“ treba bi bilo še mnogo poprave. — Lojze J. v B.: Poprašajte na pošti v Ljutomeru, kajti prav dobro vemo, da Vam smo poslali vse letošnje številke „Verteca,“ nekatere še celó po dvakrat. Ako jih ne dobite (?), kriva je ljutomerska pošta, od katere ne verjamemo, da bi imela tako poželjenje do našega lista. Vsak mesec po dva lista Vam pa ne moremo pošiljati. Novec za „Slov. Matico“ pobira blagajnik gosp. Ivan Vilhar. — Nekaterim naročnikom, ki nam pišejo, naj se jim „Vertec“ pošilja, objavljam to, da mi nikomur lista ne pošiljamo, kedor naročnine nã prej ne plača, posebno takim naročnikom ne, katerih ne poznamo. — Fr. G. v Gaberniku: Naročnino prejel. Pozdravljamo priserčno Vas in vse ondome slovenske naše prijatelje.

VABILO NA NAROČBO.

S prihodnjim mesecem se pričnè drugo polletje. Vse one č. gg. naročnike, katerim je potekla s tem listom polletna naročnina, prosimo prav uljudno, da se za drugo polletje prej ko mogoče naroče. Naročnina za polovico leta znaša 1 gl. 30 kr. — Ob enem prosimo tudi vse tiste, ki naš list prejemajo, pa nam naročnine še prav nič niso poslali, da kmalu svojo dolžnost izpolnijo, sicer smo primorani jim list obustaviti.

Uredništvo.

Denašnjemu listu je priložena muzikalna priloga.

Izdatelj, založnik in vrednik Ivan Tomšič. — Tisk Egerjev v Ljubljani.

DEČEK in TICA.

Srednje.

Zložil Ludwig.

nehkulori učenci

Lju-bi dečeki prosim te, prusti moja gnujardice, tički no-tri
so mladi, revni so in se na-gi. Tički no-tri so mladi,
revni so in se na-gi.

Glej: Vertice št. 3 stran 50.

ANCA in PIŠETA.

Gibeno.

(:Slomšek.)

Zložil Ludwig.

1. Hitro, hitro ljuba mati, piškam moram jesti dati, dajte piškam
2. Pih, pih, pih kako letijo, kako se srotke veselijo! Kako rade
3. Piške so se naxobale, lahko bodo zdaj letale Vse za karkloj

1. pro-se-ka, lepo prosjo pi-se-ta.
2. xobljejo, vboje piške, lačne so.
3. čivkajo, kam jih le pe-lja-la bo?

(:Glej „Sola ve-sela lepega petja“ stran 21.)

ZLATI ČAS.

Srednje.

Zložil Ludwig.

Oj zla-ti čas, oj zlati čas! Mi-nuta, ki minila, ne
bo se povernila, kar časa zamudiš, ga več kaj zgrebiš.

(:Glej „Prvo berilo“ stran 99.